TURVALLINEN KOTI IÄKKÄILLE, KYSELY IÄKKÄILLE JA HEIDÄN LÄHEISILLEEN

Tämän kyselyn tavoitteena on selvittää, millaiset asiat iäkkäät ihmiset kokevat kotona asumisen turvallisuutta heikentäviksi tai uhkaaviksi tekijöiksi. Lisäksi haluamme tietää, millaiset asiat vahvistavat turvallisuuden tunnetta ja millä keinoilla kodin turvallisuutta voidaan parantaa.

Tutkimuksen kohteena on iäkkäiden asumisen turvallisuus kotona. Tarkastelun ulkopuolelle jäävät yhteisöllinen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen.

Tässä kyselyssä iäkkäällä tarkoitetaan 65 vuotta täyttänyttä henkilöä. Kyselyyn voi vastata suomeksi.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja siihen vastataan nimettömästi. Kyselyssä ei kerätä tietoja, joista vastaaja voitaisiin tunnistaa. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja halutessanne voitte keskeyttää kyselyyn vastaamisen missä vaiheessa tahansa.

Voitte vastata kyselyyn myös iäkkään läheisenne puolesta. Tällöin pyydämme Teitä pohtimaan vastauksia läheisenne kodin ja hänen tilanteensa näkökulmasta. Kysely on osa Turvallinen koti iäkkäille -hanketta, jonka toteuttavat Ikäinstituutti ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK). Hankkeeseen on saatu Palosuojelurahaston avustus. Kyselyn tuloksia hyödynnetään iäkkäiden turvallisen kotona asumisen kehittämisessä. Tulokset kootaan raportiksi, joka julkaistaan vuoden 2027 lopussa. Kyselyyn voi vastata 15.3.2027 saakka.

Kiitos, että osallistutte kyselyyn ja autatte kehittämään turvallista kotona asumista!

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Vastaamalla kyselyyn annatte suostumuksenne osallistua tutkimukseen sekä siihen, että kyselyssä kerätty tieto tallennetaan ja sitä hyödynnetään Turvallinen koti iäkkäille -hankkeessa. Tietoon pääsevät käsiksi vain hankkeeseen nimetyt henkilöt ja sitä säilytetään tietoturvallisuus huomioiden.

Lisätietoja henkilötietojen käsittelystä löydät https://www.spek.fi/tietoa-spekista/tietosuojakaytanto/

Lisätietoja tutkimushankkeeseen liittyen:

Outi Ronkainen, outi.ronkainen@spek.fi, p.040 351 6941
Erja Rappe, erja.rappe@ikainstituutti.fi, p.040 533 7099

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK
Ikäinstituutti
PSR PALOSUOJELURAHASTO

1. Vastaan kyselyyn (valitkaa yksi vaihtoehto)
    - ☐ Iäkkäänä itse
    - ☐ Yhdessä iäkkään läheiseni kanssa
    - ☐ Vastaan iäkkään läheiseni puolesta
    - ☐ Vastaan iäkkään läheiseni omaishoitajana (asun samassa taloudessa)
    - ☐ Vastaan iäkkään läheiseni omaishoitajana (asun eri taloudessa)
    - ☐ Muu, kuka? _____

Jos vastaatte läheisenä tai omaisena iäkkään läheisenne puolesta, arvioikaa kysymyksiä läheisenne näkökulmasta.

2. Ikä vuosina (ilmoittakaa vastauksenne kokonaislukuna) _____

Jos vastaatte läheisenä, merkitkää iäkkään läheisenne ikä.

3. Sukupuoli
    - ☐ Nainen
    - ☐ Mies
    - ☐ Muu / En halua vastata

4. Asun
    - ☐ Yksin
    - ☐ Puolison tai kumppanin kanssa
    - ☐ Muun perheenjäsenen tai läheisen kanssa
    - ☐ Muu, mikä? _____

5. Saatteko tai hankitteko kotiinne säännöllisiä palveluja? Voitte valita useita.
    - ☐ Ei
    - ☐ Kotihoito
    - ☐ Etäkotihoito
    - ☐ Kotiapu (siivous, pyykkihuolto, muu kuin hoidollinen)
    - ☐ Ruoka- tai kauppapalvelu
    - ☐ Ystäväpalvelu tai muuta sosiaalista toimintakykyä tukevaa palvelu
    - ☐ Kuntoutusta tai muuta fyysistä toimintakykyä tukevaa palvelu
    - ☐ Jokin muu, mikä_____

6. Asumismuoto
    - ☐ Omakoti- tai paritalo
    - ☐ Rivitalo
    - ☐ Kerrostalo
    - ☐ Muu, mikä? _____

7. Asunnon hallintamuoto
    - ☐ Omistusasunto
    - ☐ Vuokra-asunto
    - ☐ Asumisoikeus- tai osaomistusasunto
    - ☐ Jokin muu, mikä? _____

8. Onko huoneistossa tai asunnossa tulisija?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä

9. Onko tulisija käytössä?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

10. Asuinalue (valitkaa paras vaihtoehto)
    - ☐ Kaupungin keskusta
    - ☐ Kaupungin muu alue (esim. lähiö)
    - ☐ Taajama tai kyläkeskus
    - ☐ Maaseutu
    - ☐ Harvaan asuttu maaseutu
    - ☐ En osaa sanoa

11. Millä hyvinvointialueella asutte? _____

12. Käytättekö apuvälineitä liikkuessanne sisätiloissa?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä

13. Käytättekö apuvälineitä liikkuessanne ulkona?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä

14. Mitä apuvälineitä on käytössänne?
    - ☐ Pyörätuoli
    - ☐ Rollaattori
    - ☐ Kävelykeppi tai kyynärsauva
    - ☐ Kävelysauvat
    - ☐ Silmälasit
    - ☐ Muu näkemisen apuväline
    - ☐ Kuulemisen apuväline (esim. kuulokoje)
    - ☐ Jokin muu, mikä? _____

15. Pystyttekö poistumaan kodistanne ilman silmälaseja?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä

16. Onko terveytenne mielestänne nykyisin
    - ☐ Huono
    - ☐ Melko huono
    - ☐ Keskitasoinen
    - ☐ Melko hyvä
    - ☐ Hyvä

17. Koetteko, että muistinne on huonontunut viimeisen vuoden aikana?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

18. Arvioikaa, miten seuraava väittämä toteutuu kohdallanne.
    Asumiseni on tällä hetkellä turvallista.
    - ☐ Täysin eri mieltä
    - ☐ Jokseenkin eri mieltä
    - ☐ Jokseenkin samaa mieltä
    - ☐ Täysin samaa mieltä

19. Kuinka usein olette huolissanne siitä, että kotonanne tapahtuu tulipalo tai muu onnettomuus (esimerkiksi kaatuminen tai sairaskohtaus)?
    - ☐ Erittäin harvoin
    - ☐ Harvoin
    - ☐ Usein
    - ☐ Erittäin usein

20. Jos kotonanne tapahtuisi onnettomuus, saisitteko apua riittävän nopeasti?
    - ☐ Ei
    - ☐ Todennäköisesti ei
    - ☐ Todennäköisesti kyllä
    - ☐ Kyllä

21. Keneltä saisitte apua? Voitte valita useita.
    - ☐ Puoliso
    - ☐ Läheinen
    - ☐ Naapuri
    - ☐ Kotihoito
    - ☐ Turvapuhelin tai hälytyslaite
    - ☐ Pelastuslaitos ja ensihoito
    - ☐ Jokin muu, mikä? _____

Mitkä asiat heikentävät turvallisuuttanne kotona tai kotoa poistuttaessa? Voitte valita useita.

22. Ympäristöön liittyvät (sisätila)

- ☐ Liukkaat lattiat (esim. peseytymistiloissa)
- ☐ Tukikahvojen puute
- ☐ Portaat
- ☐ Kynnykset, matot
- ☐ Huono valaistus tai häikäisy
- ☐ Tavaroiden aiheuttama ahtaus
- ☐ Säilytystilat, jotka vaativat kurottelua tai kumartelua
- ☐ Vaikeus käyttää kodin laitteita (esim. liesi, uuni tai mikroaaltouuni)
- ☐ Hormien tai tulisijan huono kunto
- ☐ Nuohouksen unohtaminen
- ☐ Saunaa käytetään tavaran säilytykseen
- ☐ Kiukaan huono kunto
- ☐ Palovaroittimen puuttuminen
- ☐ En koe sisätiloihin liittyviä turvallisuutta heikentäviä tekijöitä

23. Ympäristöön liittyvät (ulkotila)

- ☐ Ulko-oven avaamisen vaikeus
- ☐ Raskaat ovet
- ☐ Portaikko tai hankalat kulkureitit
- ☐ Puuttuvat kaiteet tai luiskat
- ☐ Pihan tai kulkuväylien kunnossapidon puutteet (hiekoitus, auraaminen)
- ☐ Huono ulkovalaistus
- ☐ Vaikeus käyttää palotikkaita tarvittaessa
- ☐ Palotikkaiden puute tai niiden huono kunto
- ☐ Naapuruston aiheuttama turvattomuus
- ☐ En koe ulkotiloihin liittyviä turvallisuutta heikentäviä tekijöitä

24. Toimintakykyynne tai käyttäytymiseenne liittyvät:

- ☐ Muistisairaus tai muistiongelmat
- ☐ Liikkumisvaikeudet
- ☐ Heikko näkö
- ☐ Heikko kuulo
- ☐ Tasapaino-ongelmat
- ☐ Kaatumisen pelko
- ☐ Pukeutumisvaikeudet
- ☐ Lääkityksen vaikutukset
- ☐ Päihteiden käyttö
- ☐ Sisällä tupakointi
- ☐ Yksin asuminen
- ☐ Avotulen käyttö
- ☐ En koe toimintakykyyn tai käyttäytymiseen liittyviä turvallisuutta heikentäviä tekijöitä

Muut tekijät:

- ☐ En pysty tarvittaessa hälyttämään apua
- ☐ Vaikeus saada viranomaisilta apua (esim. pelastustoimi tai ensihoito)
- ☐ Vaikeus saada läheisiltä tai naapureilta apua

25. Jos olette havainneet joitain muita turvallisuutta heikentäviä tekijöitä kodissanne, kertokaa niistä tässä.

_____

_____

_____

_____

_____

26. Onko kodissanne tapahtunut tulipalo?

- ☐ Ei
- ☐ Kyllä, viimeisen viiden vuoden aikana
- ☐ Kyllä, yli viisi vuotta sitten
- ☐ En osaa sanoa

27. Mikä aiheutti tulipalon?

_____

_____

_____

_____

_____

28. Onko kodissanne tapahtunut läheltä piti -tilanteita, jotka olisivat voineet sytyttää tulipalon?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä, viimeisen viiden vuoden aikana
    - ☐ Kyllä, yli viisi vuotta sitten
    - ☐ En osaa sanoa

29. Miksi tilanne ei johtanut onnettomuuteen?

_____

_____

_____

_____

_____

30. Onko teille sattunut viimeisen viiden vuoden aikana onnettomuus tai tapaturma? (Esimerkiksi kaatuminen tai liukastuminen, palovamma, muu loukkaantuminen tai tilanne)
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

31. Kuvaile tarkemmin, mitä tapahtui ja aiheutti tilanteen.

_____

_____

_____

_____

_____

32. Onko teille viimeisen viiden vuoden aikana sattunut läheltä piti -tilanteita, jotka olisivat voineet johtaa onnettomuuteen? (Esimerkiksi ruuanlaiton tai liikkumisen yhteydessä)
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

33. Kuvaile tarkemmin, mitä tapahtui ja aiheutti tilanteen.

_____

_____

_____

_____

_____

34. Miksi tilanne ei johtanut onnettomuuteen?

_____

_____

_____

_____

_____

Kertokaa seuraavaksi, miten huolehditte kotinne turvallisuudesta. Voitte valita useita vaihtoehtoja.

35. Asunnossa on:

- ☐ Toimiva palovaroitin
- ☐ Häkävaroitin
- ☐ Sammutuspeite
- ☐ Käsisammutin
- ☐ Turvaliesi tai lieden turvalaitteet
- ☐ Turvapuhelin tai muu turvalaite
- ☐ Sisällä on helppo liikkua (esteetöntä)
- ☐ Liukuesteet käytössä
- ☐ Vain ehjät sähkölaitteet (ml. johdot) käytössä
- ☐ Riittävä valaistus
- ☐ Tukikahvoja tai kaiteita käytössä
- ☐ Tukevat palotikkaat (jos useita asuinkerroksia)
- ☐ Säännöllinen nuohous
- ☐ Led-kynttilät käytössä
- ☐ Jokin muu, mikä?

36. Teillä on:

- ☐ Alkusammutustaidot tai valmiudet
- ☐ Ensiaputaidot tai valmiudet
- ☐ 112-sovellus
- ☐ Tiedätte kehen tai keihin ottaa yhteyttä hätätilanteessa
- ☐ Kyky poistua palotikkailla (jos useita asuinkerroksia)

37. Miten ylläpidätte omaa toimintakykyänne?

_____

_____

_____

_____

_____

38. Mitkä asiat koette asumisessanne suurimmiksi riskeiksi?

_____

_____

_____

_____

_____

39. Mikä lisäisi asumisenne turvallisuutta?

_____

_____

_____

_____

_____

40. Oletteko harjoitelleet tai miettineet poistumista tai toimintaa hätätilanteessa etukäteen?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

41. Kuinka varma olette siitä, että pääsette poistumaan asunnosta nopeasti tulipalon tai muun hätätilanteen sattuessa?
    - ☐ Erittäin epävarma
    - ☐ Jokseenkin epävarma
    - ☐ Melko varma
    - ☐ Erittäin varma

42. Kuinka kauan asunnostanne poistuminen kestää minuutteina? Vastatkaa kokonaislukuna.

_____

43. Perustuuko kirjattu aika
    - ☐ Arvioon
    - ☐ Kellotettuun aikaan

44. Jos joudutte poistumaan kodistanne tai asunnostanne, tiedättekö mihin mennä?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

45. Jos olette omaishoitaja, pystyttekö avustamaan läheisenne ulos tai turvalliseen paikkaan esim. tulipalotilanteessa?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

46. Koetteko, että tiedätte riittävästi kodin turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

47. Mistä saatte tietoa kodin turvallisuudesta?

_____

_____

_____

_____

_____

48. Voiko pelastusala lisätä kotona asumisenne turvallisuutta?
    - ☐ Ei
    - ☐ Kyllä
    - ☐ En osaa sanoa

49. Jos kyllä, miten?

_____

_____

_____

50. Mitä haluaisitte vielä tuoda esiin iäkkäiden asumisen turvallisuuteen ja paloturvallisuuteen liittyen?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

51. Kysymys omaishoitajille. Miten voitte omaishoitajana parantaa iäkkään läheisenne kodin turvallisuutta?

_____

_____

_____

_____

_____

Kiitos vastauksestanne!